

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/83/2021
Identifikačné číslo spisu: 5114239772
Dátum vydania rozhodnutia: 30.11.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Bajánková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:5114239772.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Bajánkovej a sudcov JUDr. Jozefa Kolcuna, PhD. a JUDr. Jany Haluškovej, v spore žalobcu U. P., trvale pobytom v Ž., E. XX, zastúpeného MaxLaw, s. r. o., advokátska kancelária so sídlom v Žiline, D. Dlabača 775/33, proti žalovanému VÁHOSTAV - SK, a. s., so sídlom v Bratislave, Priemyselná 6, 821 09 Bratislava, IČO: 31 356 648, zastúpenému CREDIS Law s. r. o., so sídlom Radlinského 2, 811 07 Bratislava, IČO: 35 955 341, o zaplatenie náhrady mzdy, vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 27Cpr/9/2014, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline sp. zn. 5CoPr/3/2020 zo dňa 24. novembra 2020 takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovaný m á voči žalobcovi nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1.1. Okresný súd Žilina (ďalej len „súd prvej inštancie“ event. „okresný súd“) rozsudkom zo dňa 09. februára 2020 č. k. 27Cpr/9/2014-212 rozhodol, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi sumu 13.528,- eur spolu s úrokmi z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 712,- eur od 30.06.2016, od 31.07.2016, od 31.08.2016, od 30.09.2016, od 31.10.2016, od 30.11.2016, od 31.12.2016, od 31.01.2017, od 28.02.2017, od 31.03.2017, od 30.04.2017, od 31.05.2017, od 30.06.2017, od 31.07.2017, od 31.08.2017, od 30.09.2017, od 31.10.2017, od 30.11.2017, od 31.12.2017, všetko do zaplatenia celej dlžnej sumy (prvý výrok). Žalobu vo zvyšku zamietol (druhý výrok) a žiadnej zo strán nepriznal právo na náhradu trov konania (tretí výrok).

1.2. Súd prvej inštancie dospel k právnenému záveru, že žalobcovi vznikol nárok na náhradu mzdy po tom, ako Okresný súd Žilina rozsudkom č. k. 27Cpr/9/2014-163 zo dňa 21. februára 2019, právoplatným 20. marca 2019 určil, že okamžité skončenie pracovného pomeru žalobcu oznámením zo strany zamestnávateľa - žalovaného - zo dňa 21. októbra 2014 je neplatné. V konaní bolo nesporné, že pracovný pomer žalobcu sa skončil podľa dohody zo dňa 24. apríla 2019 v zmysle § 60 Zákonníka práce ku dňu 30. apríla 2019. Priemerný zárobok žalobcu v rozhodnom období bol vo výške 1.781,23 eur. Žalobca bol práceneschopný v období od 29. septembra 2014, schopný práce bol od 01. mája

2016. Podľa rozhodnutia Sociálnej poisťovne zo dňa 18. februára 2016 bol žalobcovi od 28. septembra 2015 priznaný invalidný dôchodok 423,30 eur mesačne z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o 60 % v porovnaní so zdravou fyzickou osobou.

1.3. Súd prvej inštancie pri rozhodovaní vychádzal z toho, že v období, odkedy vznikol nárok na náhradu mzdy, teda od doručenia žiadosti o pridelovanie práce zo dňa 20. novembra 2014 až do 01. mája 2016, bol žalobca práceneschopný. K strate na zárobku následkom nesplnenia povinnosti zamestnávateľa pridelovať zamestnancovi prácu podľa pracovnej zmluvy môže prísť len vtedy, ak zamestnanec je sám pripravený, ochotný a schopný vykonávať prácu podľa pracovnej zmluvy. Ak nemôže zamestnanec vykonávať prácu podľa pracovnej zmluvy v dôsledku dočasnej práceneschopnosti, pri ktorej zamestnancovi neprináleží náhrada mzdy, nemá nárok ani na náhradu mzdy podľa ustanovenia § 79 ods. 1 Zákonníka práce (R 85/2004). Žalobcovi na základe jeho žiadosti zo dňa 20. novembra 2014 v súlade s § 79 ods. 1 Zákonníka práce vznikol nárok domáhať sa náhrady mzdy od 01. decembra 2014 a podľa poslednej vety § 79 ods. 2 Zákonníka práce (ďalej aj „ZP“) táto náhrada mzdy môže byť priznaná najviac za čas 36 mesiacov, to znamená do 01. decembra 2017. Žalobcovi za obdobie dočasnej práceneschopnosti nárok na náhradu mzdy nevznikol. Na základe toho je zrejmé, že za obdobie 12 mesiacov od 01. decembra 2014 do 01. decembra 2015 takýto nárok žalobcovi nepatrí a ani si ho neuplatňoval, pretože v žalobe žiadal priznať náhradu mzdy až od 01. mája 2016, čo je doba po uplynutí 12 mesiacov od doručenia žiadosti z 20. novembra 2014. Súd prvej inštancie konštatoval, že žalobcovi by nárok na náhradu mzdy vznikol najneskôr od 01. decembra 2014, po doručení žiadosti o pridelovanie práce.

1.4. Súd prvej inštancie ďalej konštatoval, že v danom prípade nemôže dôjsť k tomu, že lehota 36 mesiacov, ako vyplýva z ustanovenia § 79 ods. 2 veta posledná ZP, sa začína počítať až od ukončenia práceneschopnosti od 01. mája 2016 tak, ako to žiadal priznať žalobca. Podľa § 79 ods. 1 Zákonníka práce táto náhrada patrí odo dňa, keď oznámil zamestnanec zamestnávateľovi, že trvá na ďalšom zamestnaní, čo v danom prípade bolo písomnosťou z 20. novembra 2014. Súd prvej inštancie konštatoval, že za obdobie od 01. mája 2016, sa žalobca domáhal náhrady mzdy za obdobie presahujúce 12 mesiacov; túto náhradu možno žalobcovi priznať len do 01. decembra 2017, kedy uplynulo 36 mesiacov odo dňa, keď žalobca oznámil žalovanému, že trvá na ďalšom zamestnaní (01. decembra 2014).

1.5. Predmetom konania je náhrada mzdy za čas presahujúci 12 mesiacov, preto je možné na žiadosť zamestnávateľa túto náhradu primerane znížiť, prípadne ju vôbec nepriznať. Pri posudzovaní tejto žiadosti žalovaného podľa § 79 ods. 2 Zákonníka práce okresný súd prihliadal na okolnosti, ktoré existovali po uplynutí 12-tich mesiacov na strane žalobcu, a to konkrétne uznanie za invalidného podľa rozhodnutia Sociálnej poisťovne zo dňa 18. februára 2016 od 28. septembra 2015, odkedy mu bol priznaný invalidný dôchodok. Nebolo teda v schopnostiach žalobcu v celom rozsahu vykonávať prácu u žalovaného tak, ako vyplývala z pracovnej zmluvy, práve pre 60 % pokles schopnosti pracovať. Invalidným dôchodkom bola čiastočne riešená aj sociálna situácia žalobcu, s ktorým žalovaný neplatne skončil pracovný pomer, napriek žiadosti neprideloval žalobcovi prácu a neplatil mu mzdu. Následkom toho bol výrazný pokles finančných príjmov žalobcu, ktorý bol len čiastočne kompenzovaný poberaním invalidného dôchodku v období od 28. septembra 2015. V rozhodnutí Sociálnej poisťovne je konštatovaný pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť žalobcu o 60 %, preto mu súd prvej inštancie priznal za obdobie od 01. mája 2016 do 01. decembra 2017 náhradu mzdy vo výške 40 % z priemerného zárobku, teda 40 % zo sumy 1.781,23 eur, čo je suma 712,492 eur, zaokrúhlene 712,- eur. Táto náhrada od 01. mája 2016 je už náhrada, ktorá presahuje čas 12 mesiacov odo dňa oznámenia žalobcu, že trvá na ďalšom zamestnaní, a tak sú splnené podmienky pre primerané zníženie tejto náhrady práve v súvislosti s poklesom schopnosti žalobcu vykonávať zárobkovú činnosť. Za uvedené obdobie 19-tich mesiacov bola žalobcovi priznaná náhrada spolu 13.528,- eur, keď súd nezistil skutočnosť, na základe ktorých by žalobcovi vôbec nebola priznaná náhrada mzdy, ako žiadal žalovaný.

1.6. Žalobca žiadal podľa § 517 ods. 1 veta prvá, ods. 2 Občianskeho zákonníka aj úroky z omeškania vo výške 5 % zo sumy 1.781,23 eur z jednotlivých istín, ktoré predstavujú náhradu mzdy za príslušné kalendárne mesiace (od 5/2016 do 4/2019) odo dňa ich splatnosti posledný deň nasledujúceho mesiaca až do zaplatenia. Okresný súd konštatoval, že k omeškaniu zamestnávateľa s plnením náhrady mzdy pri neplatnom skončení pracovného pomeru dochádza u jednotlivých náhrad mzdy spravidla za ten-ktorý mesiac podľa ich splatnosti, nie až právoplatnosťou rozsudku o určení neplatnosti skončenia pracovného

pomeru (uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Cdo/246/2010). Z priznanej náhrady mzdy vo výške 712,- eur mesačne, boli podľa jednotlivých mesiacov priznané aj úroky z omeškania za obdobie od 01. mája 2016 do 01. decembra 2017 s tým, že úroky boli od 30. júna 2016, čo je splatnosť náhrady za máj 2016 a ďalej od posledného dňa každého mesiaca, ktorý nasledoval, najneskôr od 31. decembra 2017, čo je splatnosť náhrady za november 2017. S poukazom na uvedené súd prvej inštancie žalobu vo zvyšku ako nedôvodnú zamietol.

1.7. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1, 2 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) z dôvodu, že každá zo strán mala vo veci úspech len čiastočný.

2.1. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 24. novembra 2020 č. k. 5CoPr/3/2020-270 rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým žalobu vo zvyšku zamietol a vo výroku, že žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov konania potvrdil (I. výrok), v odvolaní nenapadnutej časti zostal rozsudok okresného súdu nedotknutý (II. výrok). Žalovanému voči žalobcovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu (III. výrok).

2.2. V odôvodnení rozsudku sa v plnom rozsahu stotožnil s právnym záverom súdu prvej inštancie, že na základe žiadosti žalobcu zo dňa 20. novembra 2014 v súlade s ustanovením § 79 ods. 1 Zákonníka práce v znení účinnom do 31. decembra 2014 vznikol nárok žalobcu domáhať sa náhrady mzdy od 01. decembra 2014, ktorá podľa § 79 ods. 2 veta posledná môže byť priznaná najviac za čas 36 mesiacov, to znamená do 01. decembra 2017. Žalobca bol preukázateľne práceneschopný od 29. septembra 2014 do 01. mája 2016. Za obdobie práceneschopnosti nebol schopný vykonávať svoju prácu, tak žalobcovi nevznikol nárok na náhradu mzdy. Rozhodnutie R 85/2004 upravuje, že k strate na zárobku následkom nesplnenia povinnosti zamestnávateľa pridelovať zamestnancovi prácu podľa pracovnej zmluvy môže prísť len vtedy, ak zamestnanec je sám pripravený, ochotný a schopný vykonávať prácu podľa pracovnej zmluvy. Ak ju nemôže vykonávať v dôsledku dočasnej práceneschopnosti, pri ktorej zamestnancovi neprináleží náhrada mzdy, nemá nárok ani na náhradu mzdy podľa ustanovenia § 79 ods. 1 Zákonníka práce. Žalobca si bol zrejme uvedeného vedomý, preto v žalobe žiadal priznať náhradu až od dňa 01. mája 2016, čo je ale doba, ako správne uviedol súd prvej inštancie, až po uplynutí 12 mesiacov od doručenia žiadosti z 20. novembra 2014. Ani podľa odvolacieho súdu sa lehota 36 mesiacov, ako vyplýva z ustanovenia § 79 ods. 2 veta posledná ZP, nemôže počítať od 01. mája 2016, kedy žalobca ukončil práceneschopnosť, ale od doručenia oznámenia zo dňa 20. novembra 2014, aby ho žalovaný naďalej zamestnával, pretože dôvody okamžitého skončenia pracovného pomeru sa nezakladajú na pravde, sú vykonštruované a nezodpovedajú realite.

2.3. Keďže predmetom konania bola náhrada mzdy za čas presahujúci 12 mesiacov, bolo možné túto náhradu na žiadosť zamestnávateľa primerane znížiť, prípadne ju aj vôbec nepriznať. Súd prvej inštancie nebol viazaný rozsahom, v ktorom zamestnávateľ požadoval zníženie, resp. nepriznanie náhrady mzdy, ale pri posudzovaní tejto žiadosti žalovaného podľa § 79 ods. 2 Zákonníka práce prihliadal na okolnosti, ktoré existovali po uplynutí 12 mesiacov na strane žalobcu, a to skutočnosť, že žalobca bol rozhodnutím Sociálnej poisťovne zo dňa 18. februára 2016 uznaný za invalidného od 28. septembra 2015, kedy mu bol priznaný invalidný dôchodok s tým, že mal pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o 60 %. Nebolo teda už v schopnostiach žalobcu v celom rozsahu vykonávať prácu u žalovaného tak, ako vyplynula z pracovnej zmluvy. V rozhodnutí Sociálnej poisťovne bolo konštatované, že pokles schopnosti žalobcu vykonávať zárobkovú činnosť je o 60 %, preto správne okresný súd priznal žalobcovi za obdobie od 01. mája 2016 do 01. decembra 2017 náhradu mzdy vo výške 40 % z priemerného zárobku, teda 40 % zo sumy 1.781,23 eur, čo je suma 712,- eur. Za obdobie od 01. mája 2016 do 01. decembra 2017, čo je obdobie 19 mesiacov po 712,- eur, bola preto žalobcovi priznaná náhrada spolu 13.528,- eur.

2.4. V odvolacom konaní úspešnému žalovanému odvolací súd priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu podľa ustanovenia § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP. O výške náhrady trov odvolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí (§ 262 ods. 2 CSP).

3.1. Proti výrokom I. a III. rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolaťel“) dovolanie, v ktorom žiadal, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu a rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

3.2. Prípustnosť dovolania odôvodnil poukazom na ustanovenie § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. b/ CSP argumentujúc, že mu nesprávnym procesným postupom súdu bolo znemožnené, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a že „rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená“.

3.3. V dovolaní vzhľadom na vyvodzovanú prípustnosť z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP uviedol, že odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie v spojení s rozhodnutím odvolacieho súdu nevysvetľuje, na základe akej argumentácie dospeli sudy k záveru, že lehota 12 mesiacov, resp. 36 mesiacov podľa § 79 ods. 2 Zákonníka práce definujúca celkový čas, za ktorý možno zamestnancovi priznať náhradu mzdy, plynie za každých okolností práve len odo dňa oznámenia, nemôže byť prerušená a plynie nepretržite. Mal za to, že rozhodnutie je v tejto časti nepreskúmateľné a arbitrárne a skutkový stav bol nedostatočne zistený. Ďalej uviedol, že súd prvej inštancie spolu s odvolacím súdom sa nezaoberali otázkou rozporu s dobrými mravmi, pričom opomenuli posúdenie rozhodnutia Sociálnej poisťovne vzhľadom na jeho obsah, a preto rozsah uplatnenej moderácie nemal okrem zákonnej opory ani oporu vo vykonanom dokazovaní.

3.4. V súvislosti s prípustnosťou dovolania vyvodzovanou z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP dovolateľ namietal, že neexistuje ustálená prax Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ani Ústavného súdu Slovenskej republiky, ktorá by špecificky riešila otázku plynutia 12, resp. 36 mesačnej lehoty „celkového času“ podľa § 79 ods. 2 Zákonníka práce v rámci doby, za ktorú zamestnancovi patrí náhrada mzdy podľa poslednej vety § 79 ods. 1 Zákonníka práce v prípade, ak je v čase oznámenia zamestnanca na strane zamestnanca daná prekážka spočívajúca v jeho práceneschopnosti, ktorá neskôr odpadne, pričom medzi odpadnutím tejto prekážky a vydaním právoplatného rozhodnutia o skončení pracovného pomeru uplynie viac než 12 mesiacov. V závere dovolania špecifikoval dovolateľ právnu otázku nasledovne: „Aký je vzťah náhrady mzdy za celkový čas presahujúci 12 mesiacov podľa § 79 ods. 2 Zákonníka práce a nároku zamestnanca na invalidný dôchodok, resp. vplyvu nároku zamestnanca na invalidný dôchodok na náhradu mzdy za čas presahujúci 12 mesiacov podľa § 79 ods. 2 Zákonníka práce s tým, že invalidný dôchodok bol zamestnancovi priznaný s poukazom na jeho zdravotný stav, ku ktorému prispeli aj okolnosti spojené s neplatným skončením pracovného pomeru.“

4. Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že rozhodnutie odvolacieho súdu považuje za vecne a právne správne, nespočívajúce na nesprávnom právnom posúdení veci ani neporušujúce dovolateľovo právo na spravodlivý proces. Navrhol, aby dovolací súd dovolanie odmietol, eventuálne zamietol a priznal mu nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP; ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania. Bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je vzhľadom na uplatnené dovolacie dôvody prípustné (§ 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. b/ CSP), avšak nie je dôvodné.

6. Z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 1 CSP).

7. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby

sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03). Porušením práva na spravodlivý proces je nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca.

8. Žalobca v dovolaní namietal nedostatočné odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu (súdy podľa dovolateľa nevysvetlili dôsledky, prípadne účinky alebo vecné súvislosti niektorých skutočností) ako aj nedostatočne zistený skutkový stav veci majúci svoj základ v neobjektívnom hodnotení dôkazov a v nedostatočne vykonanom dokazovaní (nezohľadnenie obsahu rozhodnutia Sociálnej poisťovne, preukazujúceho vnímanie neplatného skončenia pracovného pomeru ako traumatizujúceho a nespravodlivého, čo sa v objektívnej právnej rovine potvrdilo aj vydaním medzitýmneho rozsudku).

9. Dokazovanie je časť civilného súdneho konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky, potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci v sebe obsahuje právomoc posúdiť, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). V dokazovaní sa súd obmedzuje len na zisťovanie skutkových poznatkov (poznatkov o skutkových okolnostiach, ktoré zakladajú a odôvodňujú prejednávany nárok). Súd v civilnom súdnom konaní nie je viazaný návrhmi strán sporu na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhov na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (viď § 185 ods. 1 CSP), a nie strán sporu. Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojich rozhodnutiach vyslovil názor, že nevykonanie navrhovaného dôkazu, ktorý by mohol mať vplyv na posúdenie skutkového stavu, ktorý z doteraz vykonaných dôkazov nemožno bezpečne ustáliť, možno kvalifikovať ako porušenie práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR (III. ÚS 332/09). Zásadám spravodlivého procesu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných ľudských práv a slobôd totiž zodpovedá požiadavka, aby súdmi urobené skutkové zistenia a prijaté právne závery boli riadne (dostatočne) a zrozumiteľne (logicky) odôvodnené.

10. Hodnotenie dôkazov je činnosť súdu, pri ktorej hodnotí vykonané dôkazy z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie. Aktuálna procesná právna úprava vychádza zo zásady voľného hodnotenia dôkazov, vyplývajúcej z ústavného princípu nezávislosti súdov. Táto zásada, vyplývajúca z čl. 15 základných princíпов Civilného sporového poriadku, normatívne rozvinutá v § 191 ods. 1 CSP znamená, že záver, ktorý si sudca z vykonaných dôkazov urobí, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Postup sudcu ale neznamená, že sudca nie je viazaný ústavnými princípmi predvídateľnosti a zákonnosti rozhodnutia. Naopak, konečné meritórne rozhodnutie musí vykazovať logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania (v podrobnostiach pozri Števeček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, 1540 s., str. 729).

11. Z obsahu dovolania vyplýva, že dovolateľ mal za to, že je nevyhnutné, aby sa odvolací súd v rámci odôvodnenia rozsudku vysporiadal s tým, na základe akej argumentácie dospeli súdy k záveru, že lehota 12 mesiacov, resp. 36 mesiacov podľa § 79 ods. 2 Zákonníka práce definujúca celkový čas, za ktorý možno zamestnancovi priznať náhradu mzdy plynie za každých okolností práve len odo dňa oznámenia, nemôže byť prerušená a plynie nepretržite. Vády v nedostatku odôvodnenia súdneho rozhodnutia sa podľa názoru žalobcu prejavili aj v tom, že v prejednávanej veci odvolací súd riadne neodôvodnil a nevysporiadal sa s otázkou rozporu s dobrými mravmi v súvislosti s obsahom rozhodnutia Sociálnej poisťovne, na ktoré síce poukazovali, avšak jeho obsah nezohľadnili. K predmetnej námietke dovolací súd poukazuje na bod 18. rozhodnutia odvolacieho súdu, v ktorom uviedol: „Odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožnil s právnym záverom súdu prvej inštancie, že na základe žiadosti žalobcu zo dňa 20.11.2014 v súlade s ustanovením § 79 ods. 1 Zákonníka práce v znení účinnom do 31.12.2014 vznikol nárok žalobcovi domáhať sa náhrady mzdy od 01.12.2014 a podľa § 79 ods. 2 veta posledná

táto náhrada mzdy môže byť priznaná najviac za čas 36 mesiacov, to znamená do 01.12.2017. Žalobca bol ale preukázateľne práceneschopný od 29.09.2014 do 01.05.2016, preto za obdobie práceneschopnosti, kedy nebol schopný vykonávať svoju prácu, tak žalobcovi nevznikol nárok na náhradu mzdy. Uvedené rieši rozhodnutie R 85/2004, ktoré upravuje, že k strate na zárobku následkom nesplnenia povinnosti zamestnávateľa pridelovať zamestnancovi prácu podľa pracovnej zmluvy môže prísť len vtedy, ak zamestnanec je sám pripravený, ochotný a schopný vykonávať prácu podľa pracovnej zmluvy. Ak ju nemôže vykonávať v dôsledku dočasnej práceneschopnosti, pri ktorej zamestnancovi neprináleží náhrada mzdy, nemá nárok ani na náhradu mzdy podľa ustanovenia § 79 ods. 1 Zákonníka práce. Aj žalobca si bol zrejme uvedeného vedomý, preto v žalobe žiadal priznať náhradu až od dňa 01.05.2016, čo je ale doba, ako správne uviedol súd prvej inštancie, až po uplynutí 12 mesiacov od doručenia žiadosti z 20.11.2014. Ani podľa odvolacieho súdu lehota 36 mesiacov, ako vyplýva z ustanovenia § 79 ods. 2 veta posledná, sa nemôže počítať od dátumu 01.05.2016, teda od dátumu, kedy ukončil práceneschopnosť, od doručenia oznámenia žalovaného zo dňa 20.11.2014, aby ho žalovaný naďalej zamestnával, pretože dôvody okamžitého skončenia pracovného pomeru sa nezakladajú na pravde, sú vykonštruované a nezodpovedajú realite. Keďže predmetom konania bola náhrada mzdy za čas, ktorá presiahla 12 mesiacov, bolo možné túto náhradu na žiadosť zamestnávateľa primerane znížiť, prípadne ju aj vôbec nepriznať. Ako správne poznamenal súd prvej inštancie, tento nebol viazaný rozsahom, v ktorom zamestnávateľ požadoval zníženie, resp. nepriznanie náhrady mzdy, ale pri posudzovaní tejto žiadosti žalovaného podľa § 79 ods. 2 Zákonníka práce prihliadal na okolnosti, ktoré existovali po uplynutí 12 mesiacov na strane žalobcu, a to skutočnosť, že žalobca rozhodnutím Sociálnej poisťovne zo dňa 18.02.2016 bol uznaný za invalidného od 28.09.2015, kedy mu bol priznaný invalidný dôchodok s tým, že mal pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o 60 %. Nebolo teda už v schopnostiach žalobcu v celom rozsahu vykonávať prácu u žalovaného tak, ako vyplynula z pracovnej zmluvy, práve pre pokles schopnosti pracovať, čo malo za následok vznik invalidity u žalobcu. V rozhodnutí Sociálnej poisťovne bolo konštatované, že pokles schopnosti žalobcu vykonávať zárobkovú činnosť je o 60 %, preto správne priznal žalobcovi za obdobie od 01.05.2016 do 01.12.2017 náhradu vo výške 40 % z priemerného zárobku, teda 40 % zo sumy 1.781,23 eur, čo je suma 712,- eur. Preto za obdobie od 01.05.2016 do 01.12.2017, čo je obdobie 19 mesiacov po 712,- eur, bola žalobcovi priznaná náhrada spolu 13.528,- eur.“

12. Na základe uvedeného dovolací súd uzatvára, že odpoveď na uvedené námietky dovolateľa, obsiahnuté aj v jeho odvolaní, bola síce stručne, ale dostatočným spôsobom v odvolacom rozsudku daná a nebolo potrebné na ne dať širšiu odpoveď z hľadiska doplnenia dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie. Dovolací súd zdôrazňuje, že súdy nižších inštancií vykonali dôkaz listinou - obsahom rozhodnutia Sociálnej poisťovne o uznaní žalobcu za invalidného a vysporiadali sa s ním. Pri určení počiatku plynutia doby, počas ktorej patrí nárok na náhradu mzdy pri neplatnom skončení pracovného pomeru vychádzali z jasnej hypotézy aplikovanej právnej normy, ktorou je § 79 ods. 1 Zákonníka práce, podľa ktorého „Táto náhrada patrí zamestnancovi odo dňa, keď oznámil zamestnávateľovi, že trvá na ďalšom zamestnávaní“.

13. Prvostupňové a odvolacie konanie tvoria z hľadiska jeho predmetu jeden celok (m. m. IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09). Odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie v spojení s odôvodnením dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu má podľa názoru dovolacieho súdu všetky zákonom vyžadované náležitosti v zmysle ustanovenia § 393 CSP. Dovolací súd uvádza, že za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil podľa predstáv dovolateľa, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, čo nie je tento prípad. Dovolateľ preto nemôže dôvodne a opodstatnene namietať, že mu odvolací súd nedostatočným a nepresvedčivým odôvodnením rozhodnutia znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces. V tejto súvislosti považuje dovolací súd za potrebné poznamenať, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nemusí dať odpoveď na všetky odvolacie námietky uvedené v odvolaní, ale len na tie, ktoré majú pre rozhodnutie o odvolaní podstatný význam, ktoré zostali sporné alebo na ktoré považuje odvolací súd za nevyhnutné dať odpoveď z hľadiska doplnenia dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie (II. ÚS 78/05).

14. Pretože konanie pred odvolacím súdom nebolo postihnuté dovolateľom namietanou vadou vyplývajúcou z § 420 písm. f/ CSP, dovolací súd pristúpil k posúdeniu dovolania aj z hľadiska ďalšieho uplatneného dovolacieho dôvodu - nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom.

15. V zmysle § 421 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

16. Dovolateľ za právnu otázku doposiaľ dovolacím súdom neriešenú vymedzil otázku, „aký je vzťah náhrady mzdy za celkový čas presahujúci 12 mesiacov podľa § 79 ods. 2 Zákonníka práce a nároku zamestnanca na invalidný dôchodok, resp. vplyvu nároku zamestnanca na invalidný dôchodok na náhradu mzdy za čas presahujúci 12 mesiacov podľa § 79 ods. 2 Zákonníka práce, s tým, že invalidný dôchodok bol zamestnancovi priznaný s poukazom na jeho zdravotný stav, ku ktorému prispeli aj okolnosti spojené s neplatným skončením pracovného pomeru.“

17.1. V zmysle ustanovenia § 79 ods. 1 Zákonníka práce ak zamestnávateľ dal zamestnancovi neplatnú výpoveď alebo ak s ním neplatne skončil pracovný pomer okamžite alebo v skúšobnej dobe a ak zamestnanec oznámil zamestnávateľovi, že trvá na tom, aby ho naďalej zamestnával, jeho pracovný pomer sa nekončí, s výnimkou, ak súd rozhodne, že nemožno od zamestnávateľa spravodlivo požadovať, aby zamestnanca naďalej zamestnával. Zamestnávateľ je povinný zamestnancovi poskytnúť náhradu mzdy. Táto náhrada patrí zamestnancovi v sume jeho priemerného zárobku odo dňa, keď oznámil zamestnávateľovi, že trvá na ďalšom zamestnaní, až do času, keď mu zamestnávateľ umožní pokračovať v práci alebo ak súd rozhodne o skončení pracovného pomeru.

17.2. Podľa § 79 ods. 2 Zákonníka práce ak celkový čas, za ktorý by sa mala zamestnancovi poskytnúť náhrada mzdy, presahuje 12 mesiacov, môže súd na žiadosť zamestnávateľa jeho povinnosť nahradiť mzdu za čas presahujúci 12 mesiacov primerane znížiť, prípadne náhradu mzdy za čas presahujúci 12 mesiacov zamestnancovi vôbec nepriznať. Náhrada mzdy môže byť priznaná najviac za čas 36 mesiacov.

18. V náleze Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 331/2019 z 19. novembra 2019 bolo konštatované, že v súčasnosti účinný § 79 ods. 2 Zákonníka práce ustanovuje, že ak celkový čas, za ktorý by sa mala zamestnancovi poskytnúť náhrada mzdy, presahuje 12 mesiacov, môže súd na žiadosť zamestnávateľa jeho povinnosť nahradiť mzdu za čas presahujúci 12 mesiacov primerane znížiť, prípadne náhradu mzdy za čas presahujúci 12 mesiacov zamestnancovi vôbec nepriznať. Náhrada mzdy môže byť priznaná najviac za čas 36 mesiacov. V citovanom zákonnom ustanovení je obsiahnuté tzv. moderačné (zmierňovacie) oprávnenie súdu, ktoré umožňuje v konkrétnom prípade znížiť náhradu mzdy tak, aby bola primeraná, avšak bez bližšej úpravy kritérií, podľa ktorých možno pristúpiť k zníženiu, resp. nepriznaniu náhrady mzdy.

19. V minulosti nároky z neplatného skončenia pracovného pomeru podobne upravoval aj § 61 ods. 2 Zákonníka práce (zákona č. 65/1965 Zb., zrušeného zákonom č. 311/2001 Z. z.), ktorý ustanovoval, že ak celkový čas, za ktorý by sa mala zamestnancovi poskytnúť náhrada mzdy, presahuje šesť mesiacov, môže súd na žiadosť zamestnávateľa jeho povinnosť nahradiť mzdu za ďalší čas primerane znížiť, prípadne náhradu mzdy zamestnancovi vôbec nepriznať; s tým rozdielom, že súd pri svojom rozhodovaní prihliadne najmä na to, či zamestnanec bol medzitým inde zamestnaný, akú prácu tam vykonával a aký zárobok dosiahol alebo z akého dôvodu sa do práce nezapojil. Citované zákonné ustanovenie obsahovalo aj „návod“ ako pristupovať k zníženiu, resp. nepriznaniu náhrady mzdy. Súd tak posudzovali, či sa zamestnanec zapojil alebo mohol zapojiť (a bez vážnych dôvodov sa nezapojil) do práce u iného zamestnávateľa za podmienok v zásade rovnocenných alebo dokonca výhodnejších, než

by mal pri výkone práce podľa pracovnej zmluvy, keby zamestnávateľ plnil svoju povinnosť prideliť mu dohodnutú prácu. Účelom tejto úpravy, predpokladajúcej všeobecnú pracovnú povinnosť (povinnosť zapojiť sa do práce), bolo pôsobiť na zamestnanca, aby vyvíjal primerané úsilie - aspoň pri spore, ktorý trvá dlhšie - zapojiť sa dočasne do práce u iného zamestnávateľa.

20. V dôsledku systémových spoločensko-ekonomických zmien, ku ktorým došlo po roku 1989, je však potrebné nároky z neplatne skončeného pracovného pomeru posudzovať iným spôsobom. Najvyšší súd Slovenskej republiky k tomu v uznesení sp. zn. 6Cdo/157/2010 zo 14. septembra 2011 uviedol: „Ústava Slovenskej republiky prijatá súčinnosťou od 01.10.1992 v čl. 2 ods. 3 ustanovila, že každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá. Stanovila tak zásadu rešpektujúcu jednu zo základných hodnôt právneho štátu, a to hodnotu slobody konania. Zmyslom tejto zásady je, že právnu povinnosť možno uložiť iba zákonom alebo na základe zákona a v jeho medziach. Interpretácia vychádzajúca z predpokladu povinnosti zamestnanca, s ktorým bol neplatne skončený pracovný pomer, zapojiť sa do práce u iného zamestnávateľa, je v rozpore s uvedeným čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, pretože takáto povinnosť neexistuje. Z nejstávajúcej povinnosti preto nemožno vyvodzovať pre zamestnanca nepriaznivé dôsledky v podobe zníženia, prípadne nepriznania náhrady mzdy. Hodnotová zmena v právnom poriadku mala za následok zmenu významu normatívneho textu (právneho pravidla) obsiahnutého v ustanovení § 79 ods. 2 Zákonníka práce, ktoré treba vykladať tak, že súd môže na žiadosť zamestnávateľa náhradu mzdy za čas presahujúci deväť mesiacov primerane znížiť, prípadne vôbec nepriznať len výnimočne, a to v prípadoch, ak výkon práva na náhradu mzdy z neplatného skončenia pracovného pomeru zaručeného ustanovením § 79 ods. 1 Zákonníka práce, by bol v rozpore s dobrými mravmi v zmysle čl. 2 Zákonníka práce. Takýto výklad je podľa názoru dovolacieho súdu ústavne súladný nielen z dôvodu, že chráni hodnotu slobody (ako už bolo uvedené vyššie), ale aj z dôvodu, že rešpektuje zároveň najvšeobecnejšiu hodnotu právneho štátu, a to hodnotu spravodlivosti. Tejto hodnote zodpovedá poskytnutie ochrany proti bezpráviu a naplnenie všeobecných právnych zásad, podľa ktorých každý je povinný znášať dôsledky svojho protiprávneho konania a nikto nemôže mať prospech z vlastnej nepoctivosti. To zároveň znamená, že § 79 ods. 2 Zákonníka práce nemôže byť aplikovaný takým spôsobom, aby sa tým prakticky negovalo poskytnutie ochrany zamestnancovi vyplývajúcej z ods. 1 tohto ustanovenia a aby sa vyplátilo konať protiprávne.“

21. Podľa čl. 2 poslednej vety Zákonníka práce výkon práv a povinností vyplývajúcich z pracovnoprávnych vzťahov musí byť v súlade s dobrými mravmi; nikto nesmie tieto práva a povinnosti zneužívať na škodu druhého účastníka pracovnoprávneho vzťahu alebo spoluzamestnancov. Dôvodová správa k Zákonníku práce uvádza, že „dobré mravy Zákonník práce, ale ani ostatné kódexy nedefinujú, pretože tieto podliehajú spoločenskému vývoju a tiež preto, že je ťažko možné vo všetkých jednotlivostiach ich vystihnúť. Vo všeobecnosti platí, že ide o pravidlá morálneho charakteru, všeobecne platné v demokratickej spoločnosti, v ktorej sa uplatňuje slušnosť, ohľaduplnosť a vzájomné rešpektovanie práv“.

22. Výšku nároku na náhradu mzdy môže zamestnávateľ minimalizovať dvoma spôsobmi, a to buď čím skôr, ako sa dozvie o tom, že pracovný pomer bol skončený neplatne, umožní zamestnancovi pracovať, alebo môže v konaní o nároku na náhradu mzdy požadovať primerané zníženie náhrady mzdy za čas presahujúci 12 mesiacov, alebo môže požadovať, aby súd náhradu mzdy za čas presahujúci 12 mesiacov zamestnancovi vôbec nepriznal. Pridelovanie práce až do vyriešenia spornosti skončenia pracovného pomeru je právnym následkom oznámenia zamestnanca o tom, že trvá na tom, aby ho zamestnávateľ naďalej zamestnával. Na ten účel má zamestnávateľ povinnosť oznámiť zamestnancovi, že jeho požiadavke vyhovel a vyzvať ho k nástupu do práce. Zamestnávateľ je potom povinný pridelovať zamestnancovi prácu podľa pôvodnej pracovnej zmluvy. Nárok na zníženie alebo nepriznanie náhrady mzdy za čas presahujúci 12 mesiacov musí zamestnávateľ uplatniť iba v rámci konania, v ktorom zamestnanec uplatňuje nárok na náhradu mzdy v dôsledku neplatného skončenia pracovného pomeru. Súd nie je viazaný rozsahom, v ktorom zamestnávateľ požaduje zníženie náhrady mzdy, ide o voľnú úvahu súdu.“ (Friedmannová, D., Masár, B., Matejka, O., Tkáč, V. Zákonník práce. Komentár. Bratislava: Wolters Kluwer s. r. o., 2014. s. 389 - 390).

23. Vychádzajúc z vyššie uvedeného dovolací súd v preskúmvanej veci konštatuje, že odvolací súd svoje rozhodnutie nezaložil na nesprávnom právnom posúdení otázky doposiaľ neriešenej, nakoľko jeho rozhodnutie bolo v súlade s ustanoveniami § 79 ods. 1 a 2 Zákonníka práce poskytujúcimi možnosť súdu znížiť (nepriznať) náhradu mzdy zamestnancovi po uplynutí 12 mesiacov od odo dňa, keď zamestnanec oznámil zamestnávateľovi, že trvá na tom, aby ho ďalej zamestnával. Preto ak súd prvej inštancie v spojení s odvolacím súdom žalobcovi priznal, za využitia svojho zákonom daného moderačného práva, náhradu mzdy zníženú o 60 % vzhľadom na priznaný invalidný dôchodok (zohľadňujúci pokles jeho schopnosti a možnosti pracovať práve o 60 %), postupovali v súlade so zákonnými ustanoveniami § 79 ods. 1 a 2 a v súlade s dobrými mravmi čl. 2 Zákonníka práce, pretože predmetná náhrada mzdy nemusela byť ani priznaná.

24. Vzhľadom na neopodstatnenosť námietky dovolateľa, že konanie pred odvolacím súdom bolo postihnuté namietanou vadou vyplývajúcou z § 420 písm. f/ CSP a § 421 ods. 1 písm. b/ CSP dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobcu je v tejto časti prípustné podľa § 420 písm. f/ CSP a § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, avšak nie je dôvodné. Z uvedených dôvodov dovolací súd dovolanie dovolateľa uplatnené podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP a § 421 ods. 1 písm. b/ CSP zamietol podľa § 448 CSP.

25. Žalovaný bol v dovolacom konaní úspešný, preto mu dovolací súd podľa § 453 ods. 1 s použitím § 255 ods. 1 CSP priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu. O výške náhrady trov dovolacieho konania rozhodne podľa § 262 ods. 2 CSP súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

26. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.